

УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
ЯКОСТІ ОСВІТИ
У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ЗВІТ

**за результатами проведення другого циклу моніторингу
стану впровадження цифрових технологій в управлінську діяльність
закладів загальної середньої освіти Рівненської області**

Рівне 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	3
ХАРАКТЕРИСТИКА УЧАСНИКІВ МОНІТОРИНГУ	3
СПРОМОЖНІСТЬ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ВПРОВАДЖУВАТИ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	4
ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З МОЖЛИВОСТЯМИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ТА ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	9
ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	19
ВИСНОВКИ.....	27
РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	30

ВСТУП

Виявлення та відстеження тенденції щодо цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти Рівненської області продовжено управлінням Державної служби якості освіти у Рівненській області в ході проведення II циклу моніторингу стану впровадження цифрових технологій в управлінській діяльності закладів загальної середньої освіти Рівненської області (далі – Моніторинг). Моніторинг проведено відповідно до Плану роботи управління Державної служби якості освіти у Рівненській області на 2024 рік та пункту 4 Розділу II Положення про управління Державної служби якості освіти у Рівненській області, затвердженого наказом Державної служби якості освіти України від 03.07.2019 № 01-11/243, з метою виявлення та відстеження тенденцій щодо цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти Рівненської області.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

II цикл Моніторингу проведено з 04 листопада по 30 листопада 2024 року з використанням таких методів:

- анкетування керівників, педагогів, батьків, здобувачів освіти;
- інтерв'ювання керівників закладів освіти;
- вивчення матеріалів вебсайтів закладів освіти.

Основні завдання Моніторингу:

- виявити стан забезпечення закладів освіти необхідним матеріально-технічним обладнанням для впровадження цифрових технологій;
- з'ясувати особливості створення безпечного електронного освітнього середовища;
- визначити чинники, що впливають на рівень цифровізації управлінських процесів у ЗЗСО;
- розробити рекомендації за результатами Моніторингу.

ХАРАКТЕРИСТИКА УЧАСНИКІВ МОНІТОРИНГУ

Моніторингом було охоплено 88 ЗЗСО (з них – 11 розташовані у містах, 4 – у селищах, 73 – в селах) з 24 територіальних громад Рівненської області. В анкетуванні взяли участь 5480 респондентів.

Моніторинг здійснювався шляхом деперсоналізованого анкетування учасників освітнього процесу (учнів від 14 років, батьків, педагогічних працівників, керівників закладів освіти), інтерв'ювання керівників закладів освіти та аналізу змістового наповнення вебсайтів закладів загальної середньої освіти.

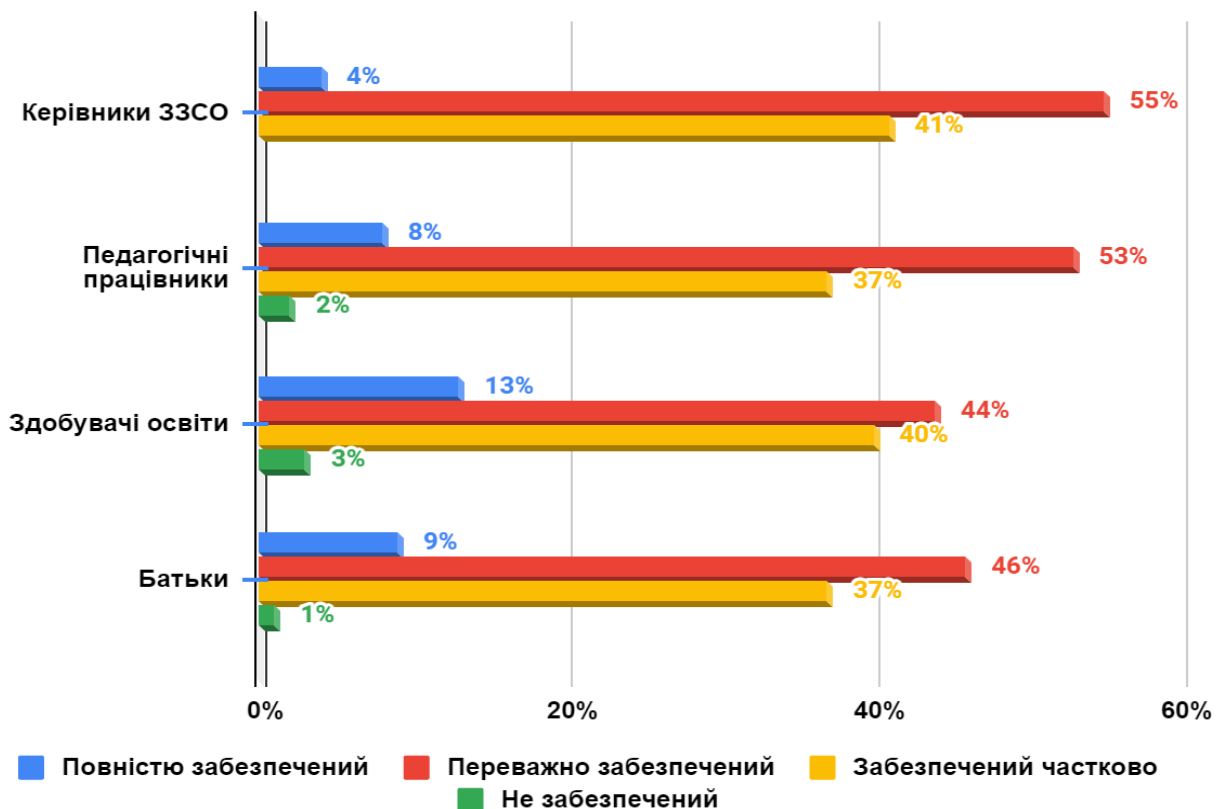
СПРОМОЖНІСТЬ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ВПРОВАДЖУВАТИ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Цифровізація освіти є одним із ключових напрямів сучасного освітнього процесу. Важливим аспектом її впровадження є забезпечення закладів освіти сучасними технічними та цифровими засобами. Для оцінки цього процесу було проведено анкетування, яке дозволило визначити рівень забезпеченості та задоволення всіх учасників освітнього процесу.

Результати анкетування свідчать про те, що більшість керівників закладів освіти (55%) зазначають забезпеченість закладу сучасними цифровими засобами як переважно достатню. Частина респондентів (41%) вважає забезпечення частковим і лише 4% оцінюють його як повне. Відповіді педагогічних працівників практично збігаються погоджуються з результатами керівників: 53% вважають забезпеченість переважно достатньою, 37% – частковою, лише 8% оцінюють її як повністю достатню. Проте 2% респондентів повідомили, що заклади освіти зовсім не забезпечені цифровими засобами.

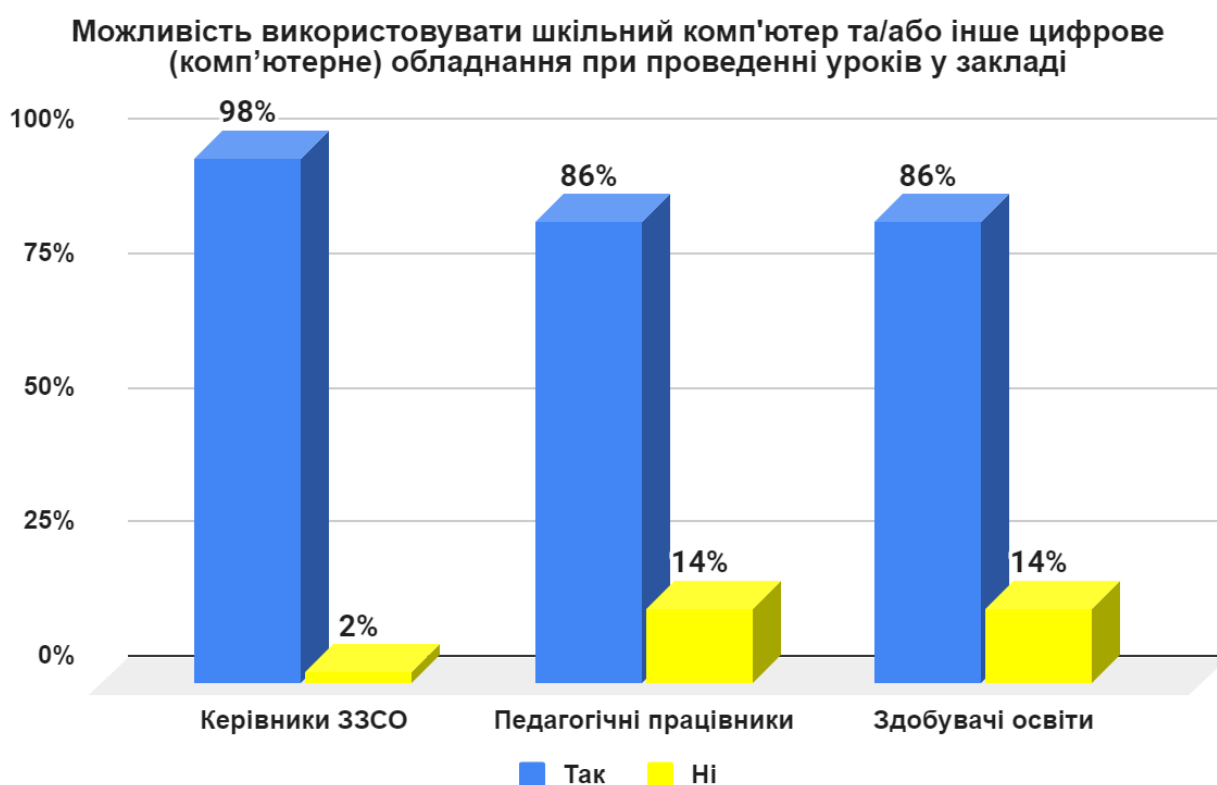
Мало відрізняються відповіді учнів та батьків, які також позитивно оцінили технічне забезпечення закладів освіти: (13% учнів та 9% батьків) вважають його дуже добрим, (44% учнів, 46% батьків) – добрим, (40% учнів, 37% батьків) – задовільним, проте 3% учнів, 1% батьків оцінюють його як дуже погане.

Як Ви оцінюєте технічне забезпечення Вашого закладу освіти?

За результатами анкетування керівників закладів освіти, абсолютна більшість педагогів (98%) має можливість використовувати шкільний комп'ютер або інше цифрове обладнання під час уроків, при цьому лише 2% не мають такої можливості. Однак, відповідно до відповідей самих педагогів, 86% опитаних зазначили, що мають доступ до комп'ютерів та іншого цифрового обладнання при проведенні уроків, проте 14% вказали, що такого доступу не мають. Це свідчить про певну різницю між оцінкою керівництва та реальними умовами, з якими стикаються вчителі.

Що стосується можливостей доступу до цифрових ресурсів здобувачів освіти, то 86% учнів повідомили, що мають вдома доступ до комп'ютера та Інтернету, у той час як 14% не мають такої можливості. Це вказує на певні обмеження у доступі до технологій, що може впливати на якість освіти, особливо в умовах дистанційного навчання або змішаних форм освіти.

Використання цифрових пристроїв в управлінні освітнім процесом та під час організації освітнього процесу

Цифрові пристрої відіграють важливу роль у сучасному освітньому процесі, сприяючи ефективному управлінню та організації навчання. Згідно з опитуванням учасників освітнього процесу щодо використання цифрових пристроїв у закладі освіти, отримані такі результати:

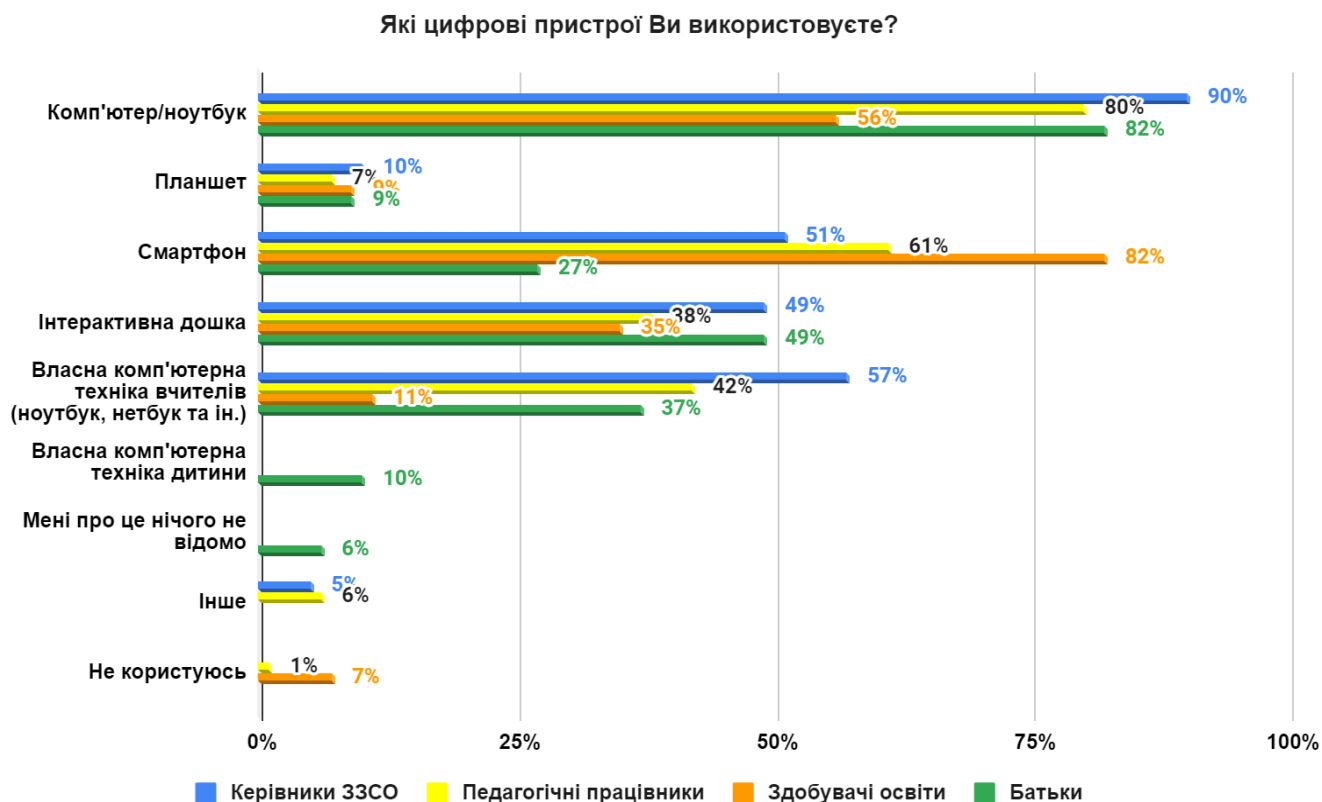
Керівники закладів освіти зазначили, що найчастіше в управлінських процесах використовуються комп'ютери/ноутбуки (90%), власна комп'ютерна

техніка (57%), смартфони (51%) та інтерактивні дошки (49%). Планшети використовуються рідше (10%), а ще 5% керівників зазначили інші варіанти.

Педагогічні працівники у своїй діяльності також активно застосовують комп'ютери/ноутбуки (80%), смартфони (61%) та власну комп'ютерну техніку (42%). Інтерактивні дошки використовують 38% педагогів, а планшети лише 7%. 1% педагогів зазначили, що не використовують цифрових пристроїв, ще 6% обрали варіант «інше».

Учні відзначили, що під час уроків у закладі найчастіше використовують смартфони (82%), комп'ютери/ноутбуки (56%) та інтерактивні дошки (35%). Планшети використовуються лише у 9% випадків, а власну комп'ютерну техніку учнів – у 11%. Є також 7% учнів, які зазначили, що взагалі не користуються пристроями.

Батьки вважають, що в закладі, де навчаються їхні діти, найактивніше використовуються комп'ютери/ноутбуки (82%), інтерактивні дошки (49%) та власна комп'ютерна техніка вчителів (37%). Смартфони використовуються в 27% випадків, планшети – у 9%, а власна комп'ютерна техніка дітей – у 10%. При цьому 6% батьків зазначили, що їм про це нічого не відомо.

Забезпеченість Інтернет-зв'язком

Розвиток якісного та надійного Інтернет-з'єднання є важливим елементом для забезпечення сучасного освітнього процесу. Оцінка доступу до Інтернету

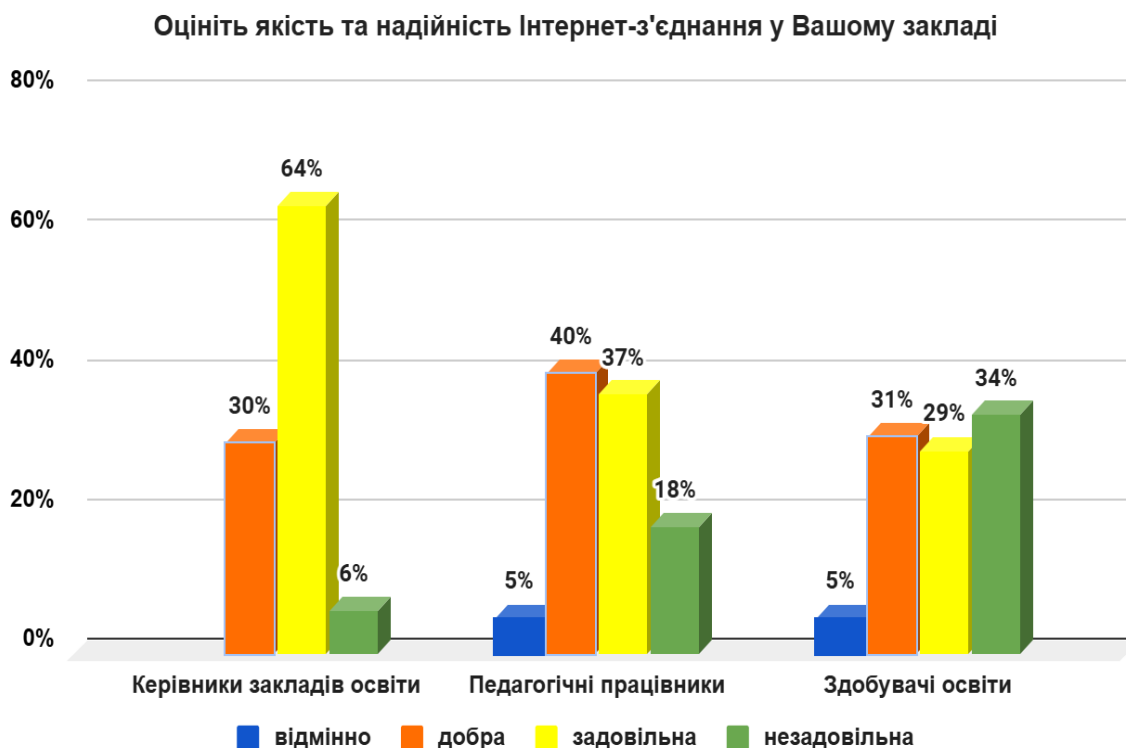
серед керівників, педагогів та учнів дає можливість зрозуміти реальний стан цифрової інфраструктури в закладах освіти. Результати дослідження демонструють різні оцінки якості та надійності Інтернет-з'єднання серед трьох груп учасників: керівників, педагогічних працівників та здобувачів освіти.

Більшість керівників позитивно оцінили якість надання Інтернет-послуг: 30% вважають її "доброю", а 64% — "задовільною". 6% назвали якість незадовільною і жоден респондент не оцінив на "відмінно".

Відповіді педагогів вказують на певні труднощі у використанні Інтернет-з'єднання. Лише 5% відзначили його як "відмінне", 40% зазначили як "добре". Водночас 18% педагогічних працівників вважають Інтернет-зв'язок незадовільним. Ці результати свідчать про можливі проблеми при використанні технологій дистанційного та інтерактивного навчання, роботі з великими обсягами інформації, що, відповідно, впливає на якість освітнього процесу в цілому.

Найбільше незадоволені якістю Інтернет-зв'язку здобувачі освіти: 34% оцінили його як "незадовільний", тоді як тільки 6% назвали його "відмінним".

Така розбіжність у відповідях свідчить про те, що керівники закладу освіти володіють інформацією щодо забезпечення Інтернет-зв'язком не повною мірою.

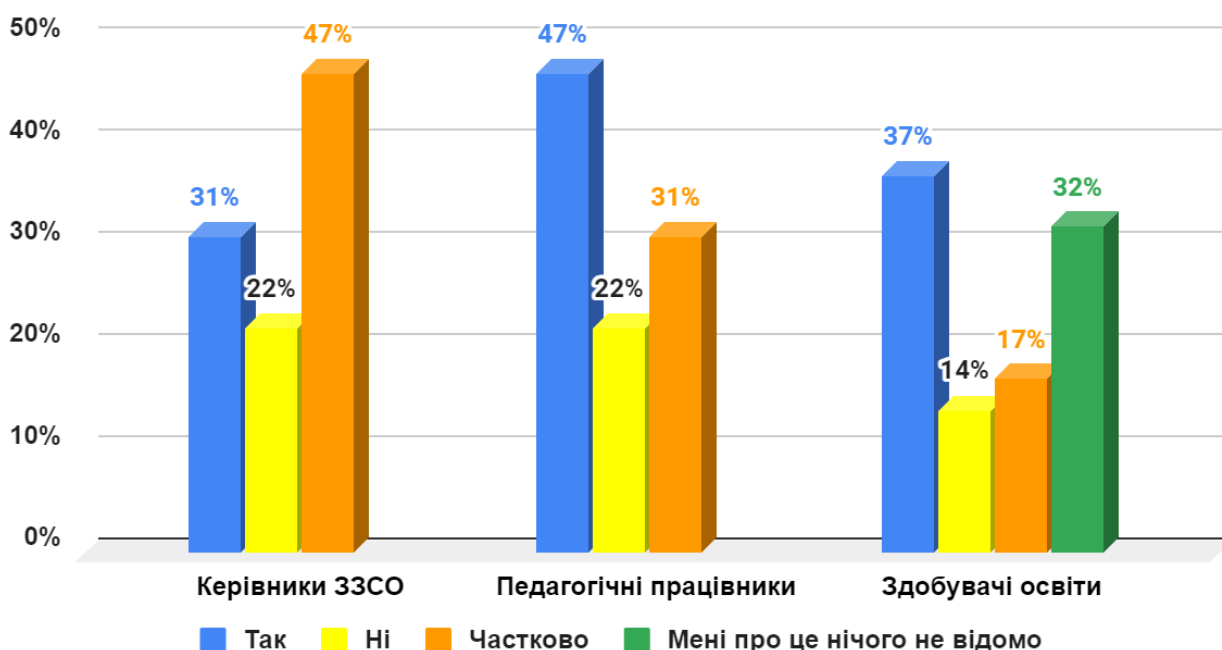

Безпечний інтернет-простір у закладі освіти

Створення безпечного інтернет-простору в закладі освіти та формування відповідального ставлення до використання Інтернету є важливим аспектом, який сприяє захисту учасників освітнього процесу від небажаного контенту. Встановлення контент-фільтрів на цифрових пристроях - один із важливих безпекових заходів для регулювання доступу до мережі.

За результатами опитування щодо наявності контент-фільтрів у закладах освіти з'ясовано: більшість керівників вказують на часткове або повне встановлення таких фільтрів. 31% керівників підтвердив, що фільтри встановлені на всіх комп'ютерах, 47% зазначили, що вони працюють лише частково, а 22% вказали на їх відсутність. Серед педагогів: 47% респондентів знають про наявність фільтрів на своїх робочих комп'ютерах, 32% повідомили про часткове функціонування таких фільтрів. Щодо відповідей здобувачів освіти, то лише 37% опитаних підтвердили наявність фільтрів на комп'ютерах, що використовуються під час уроків, 17% відзначили часткове застосування фільтрів, а 32% не мають жодної інформації про їх наявність.

Чи встановлені контент-фільтри (фільтрації сайтів за їх вмістом) на всіх комп'ютерах в закладі освіти?

Навчання з питань захисту даних та безпеки в Інтернеті є важливим елементом сучасної освітньої системи, оскільки сприяє формуванню відповідальної поведінки в цифровому середовищі. Результати опитування вказують на недостатню увагу до навчання з питань захисту даних у закладах освіти. Зокрема: відповідне навчання пройшли лише 30% керівників, тоді як 70% не мають такої підготовки. Водночас, 85%

педагогів підтвердили проведення занять із безпеки в Інтернеті та використання контент-фільтрів для учнів і персоналу. Однак лише 79% учнів зазначили, що брали участь у таких навчаннях.

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З МОЖЛИВОСТЯМИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ТА ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Застосування автоматизованих систем управління навчанням (LMS) та змістом навчання (CMS) в закладах освіти є важливим кроком до модернізації освітнього процесу. Такі системи дозволяють не лише автоматизувати адміністрування, зокрема, реєстрацію учнів, оцінювання та планування навчальних заходів, але й ефективно управляти змістом навчання.

Виявлено, що для управлінських процесів у закладах освіти переважно використовуються електронні журнали/щоденники (99%), Microsoft Office (87%) та Google Workspace (82%). Відносно LMS-системи управління освітнім процесом та програмного забезпечення для фінансового обліку спостерігається менша активність (40%).

Серед педагогічних працівників також активно використовуються електронні журнали/щоденники (94%), Microsoft Office (77%) і Google Workspace (76%). Проте платформи дистанційного навчання (57%) та освітні мобільні додатки (44%) застосовуються меншою мірою.

Учні здебільшого користуються електронними журналами/щоденниками (77%), Google Workspace (48%) та Microsoft Office (43%). Платформи дистанційного навчання (41%) та освітні мобільні додатки (29%) менш популярні серед учнів.

Ці дані вказують на зростання використання цифрових інструментів, при цьому деякі інструменти, такі як CRM-системи та LMS-системи, ще не мають широкого впровадження.

Цифрова трансформація закладів загальної середньої освіти висуває на перший план питання інформаційної безпеки та захисту персональних даних. Це дослідження мало на меті оцінити рівень впровадження політики захисту інформації в освітніх установах та ефективність використання сучасних цифрових інструментів для створення безпечного освітнього середовища.

Результати оцінки реалізації політики щодо захисту даних та конфіденційності у закладах освіти показали позитивну динаміку серед керівників, де 91% підтвердив наявність такої політики. Водночас, 4% керівників повідомили про її відсутність, а 5% не змогли надати чіткої відповіді на запитання. Серед педагогічних працівників 85% ознайомлені з політикою захисту даних, тоді як 15% не мають відповідної інформації. Однак, незважаючи на високий рівень обізнаності серед керівників і педагогів, існують значні прогалини у знаннях з цього питання серед батьків та учнів.

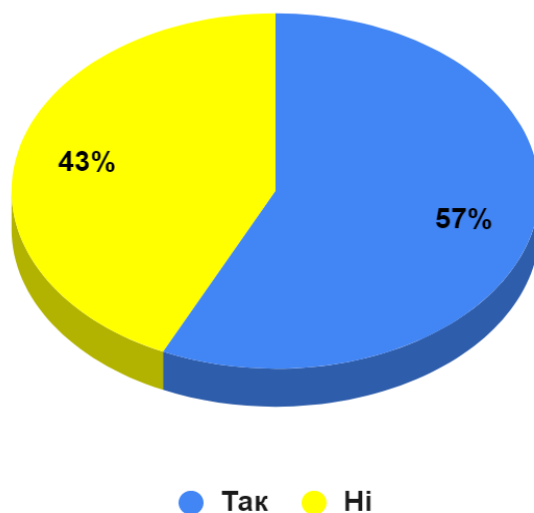
І якщо 70% учнів все-таки вказали, що знайомі із такою політикою, то про свою обізнаність у питанні заявили лише 44% батьків.

Для захисту персональних даних у закладах освіти найбільш поширеними заходами, які відзначили керівники, є використання паролів (91%) та антивірусного програмного забезпечення (81%). Водночас про шифрування даних зазначили лише 18% керівників та 12% педагогів. Обмеження доступу до персональних даних підтвердили 94% керівників, тоді як серед педагогів цей показник становить 71%. Щодо обізнаності про обмеження доступу до персональних даних: 70% учнів отримали інформацію про заходи безпеки для захисту їхніх даних, проте серед батьків цей показник значно нижчий — лише 50%.

Результати дослідження демонструють різний рівень обізнаності та наявного досвіду щодо порушень безпеки даних серед учасників освітнього процесу. Лише 4% керівників стикалися з такими випадками, водночас, 49% мають розроблений план дій на випадок порушення. Серед педагогів 17% повідомили про наявний досвід, що стосувався порушень безпеки даних, при тому 82% знають, як діяти в таких ситуаціях. Серед батьків 13% зазначили, що їм відомо про випадки порушень, проте лише 52% знає, як правильно на такі порушення реагувати. 79% здобувачів освіти зазначили, що розуміють, як діяти у випадках порушень безпеки даних, 27% з них стикалися й повідомляли про такі порушення.

Що стосується впровадження єдиної освітньої платформи (створення корпоративних акаунтів для учнів і педагогічних працівників), то 57% керівників підтвердили, що в їхніх закладах прийнято рішення про використання такої платформи, однак у 43% закладів зазначеного рішення не приймали.

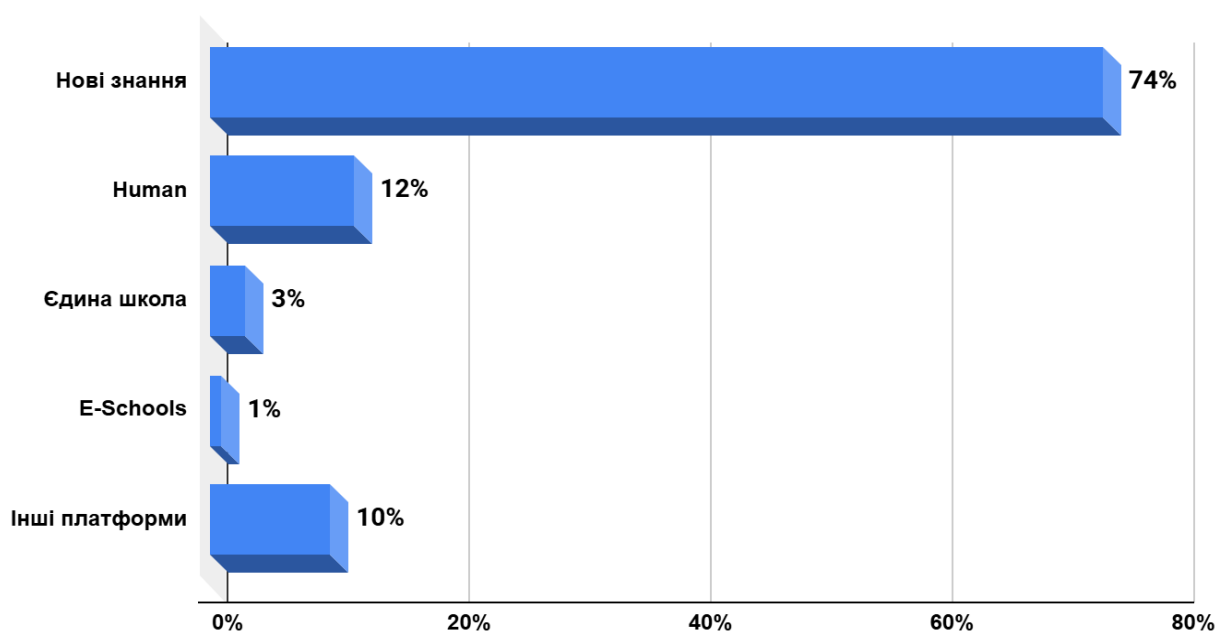
Чи прийнято у Вашому закладі освіти рішення щодо використання єдиної освітньої платформи (зі створення корпоративних акаунтів для учнів і педагогічних працівників)?

Використання єдиної електронної освітньої платформи є важливим кроком до стандартизації та оптимізації освітнього процесу. Така платформа забезпечує централізоване управління навчальним контентом, моніторинг успішності учнів, а також ефективну взаємодію між учасниками освітнього процесу — учнями, батьками, педагогами та адміністрацією.

Результати дослідження показують, що для забезпечення безперервної взаємодії та ефективної співпраці між учасниками освітнього процесу в закладах освіти активно використовуються електронні журнали/щоденники. Найпопулярнішою платформою серед них є «Нові знання», яка отримала підтримку 74% респондентів. Інші платформи мають значно меншу популярність: «Human» – 12%, «Єдина школа» – 3%, «E-Schools» – 1%, а 10% респондентів відзначили використання інших платформ.

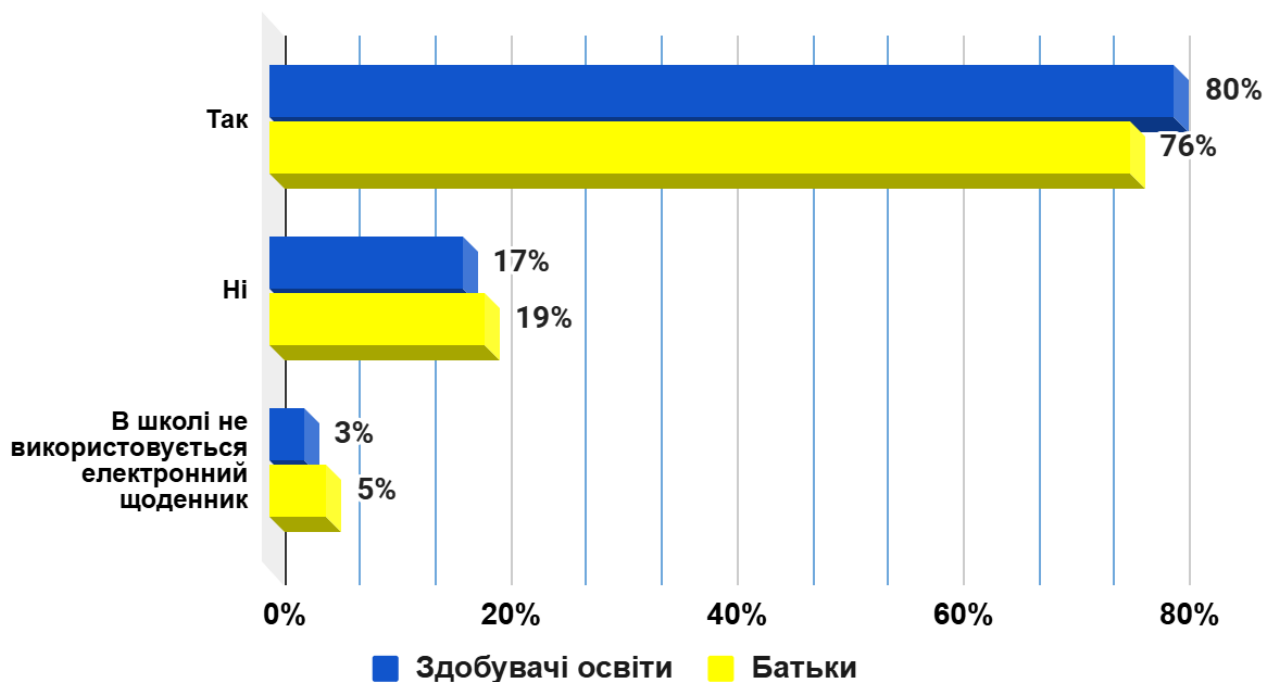
Електронні журнали, які використовуються в закладах освіти

Цифрові ресурси: доступність, ефективність

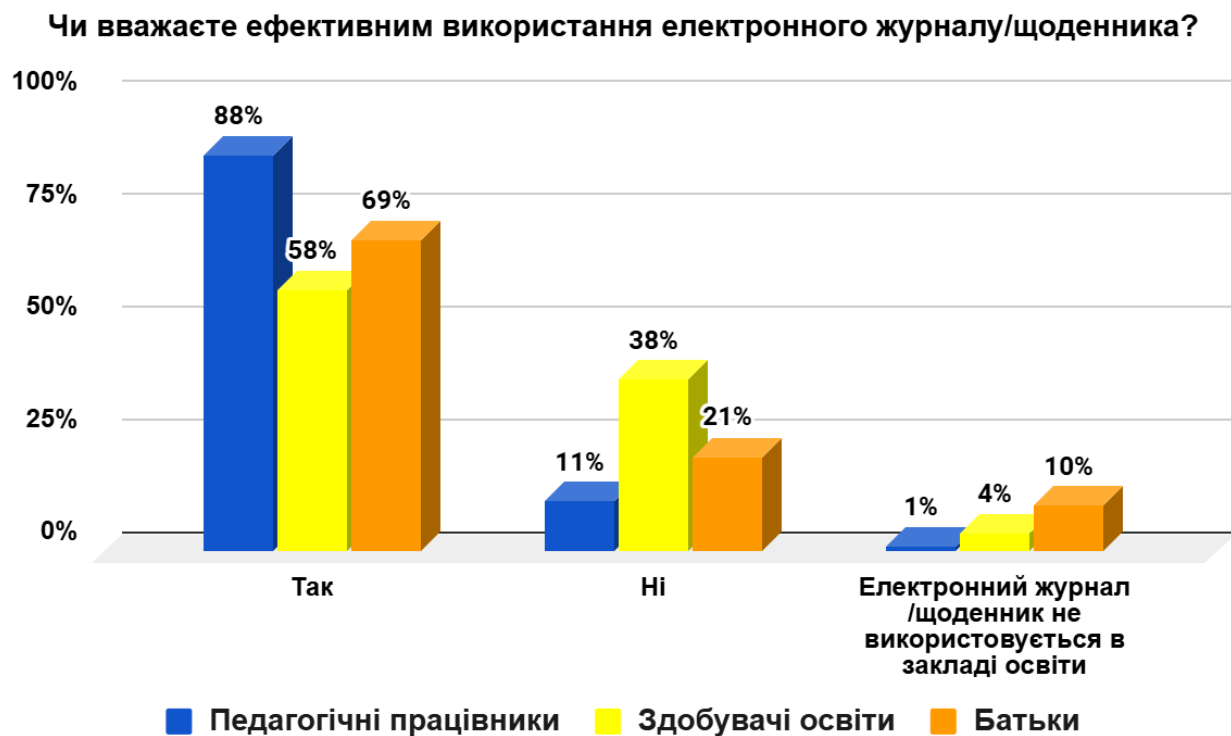
Аналіз можливості доступу до електронних щоденників серед здобувачів освіти та їхніх батьків дає змогу визначити ефективність впровадження даної технології в закладах освіти. За результатами опитування було з'ясовано, що 80% здобувачів освіти мають доступ до електронних щоденників, 17% зазначили про відсутність доступу, а 3% повідомили, що в закладі освіти електронний щоденник взагалі відсутній. Опитані батьки підтвердили ситуацію: 76% підтвердили наявність доступу до електронного щоденника у їхніх дітей, 19% зазначили, що доступу немає, а 5% відзначили відсутність електронних щоденників у закладі освіти.

Чи маєте доступ до електронного щоденника?

Більшість батьків 69% вважає застосування електронного журналу/щоденника ефективним, адже це дає можливість відстежити успішність дитини. Така ж кількість батьків стверджує, що інформація в електронному журналі актуальна та повна, проте 21% батьків зазначили, що інформація не оновлюється вчасно, а 10% зауважили, що електронний журнал/щоденник не використовується у школі, де навчається їхня дитина.

Використання електронного журналу/щоденника отримує різну оцінку серед педагогічних працівників та здобувачів освіти. Більшість педагогів (88%) вважає його ефективним, тоді як 11% мають негативну думку, а 1% зазначає, що електронний журнал/щоденник взагалі не використовується у їхньому закладі. Серед здобувачів освіти 58% відзначають ефективність такого інструменту, 38% висловлюють негативне ставлення, а 4% повідомляють про його відсутність у закладі освіти.

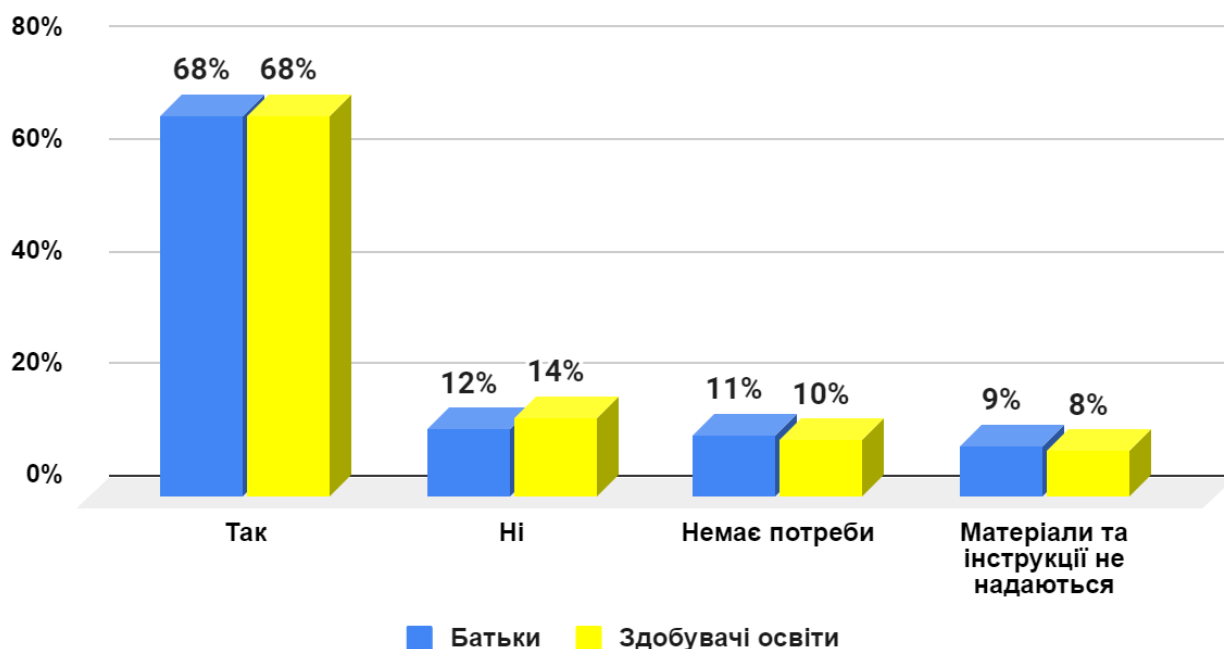

Зрозумілі інструкції - ефективне використання

Електронний щоденник та інші цифрові сервіси стали важливими інструментами в освітньому процесі, тому їх ефективне використання залежить від наявності зрозумілих інструкцій та матеріалів. Результати опитування щодо достатності інструкцій та матеріалів для використання електронного щоденника/електронних сервісів виявили таке: 68% батьків й учнів вважають їх достатніми, 12% батьків і 14% учнів зазначили, що таких інструкцій та матеріалів недостатньо, 11% батьків і 10% учнів вказали, що не мають потреби в додаткових матеріалах, а 9% батьків і 8% учнів зазначили, що такі матеріали та інструкції взагалі не надаються.

Зазначена інформація свідчить про те, що в закладах освіти, в основному, наявні інструкції та матеріали щодо використання цифрових сервісів, проте в певних випадках вони потребують удосконалення, а в окремих - доведення до відома усіх учасників освітнього процесу.

Чи достатньо Вам інструкцій та матеріалів для ефективного використання електронного щоденника/електронних сервісів?

Вплив цифрових технологій на оптимізацію освітнього процесу

Упровадження цифрових технологій значно оптимізувало освітній процес, зробивши виконання багатьох завдань легшими та швидшими у процесі виконання.

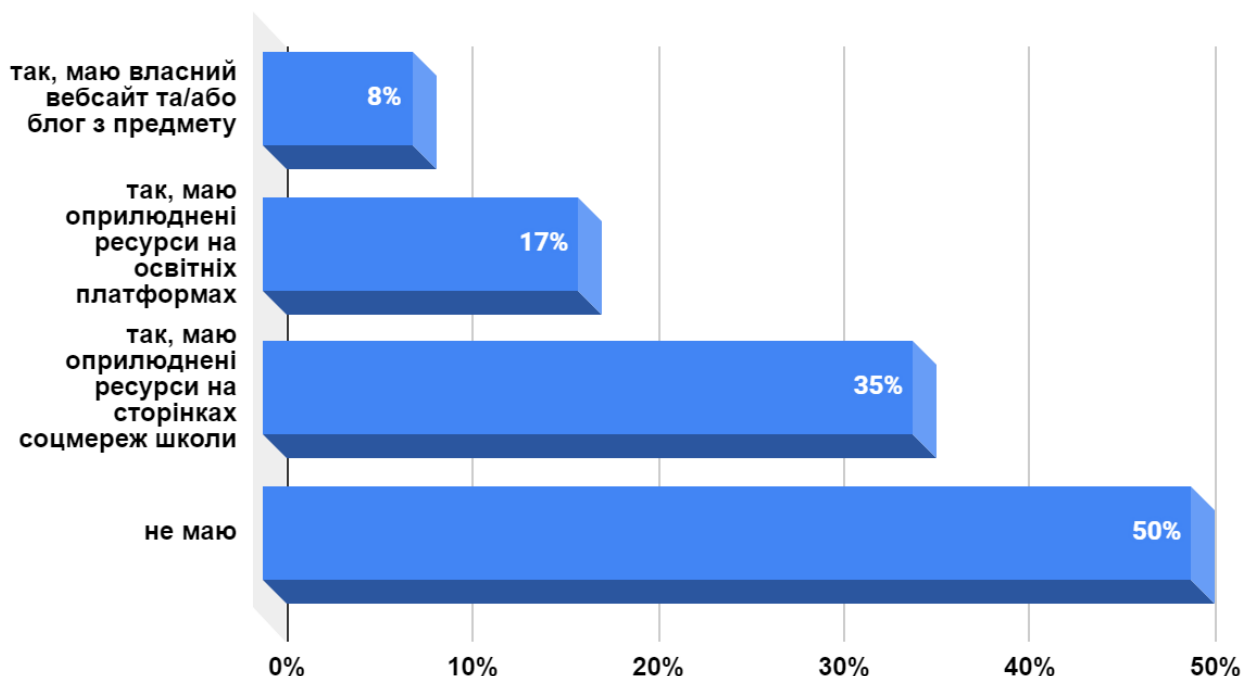
Керівники закладів освіти виділили такі напрями, у яких відбулись позитивні зміни, пов'язані з цифровізацією: організація дистанційного навчання (92%), онлайн-комунікація з учасниками освітнього процесу (83%), підвищення кваліфікації вчителів (78%), оцінювання знань учнів (71%), забезпечення доступу до освітніх ресурсів (67%), управління освітнім процесом (66%), моніторинг та аналіз освітніх даних (66%), адміністративні процеси (52%).

Щодо позитивних змін з позиції педагогічних працівників, то акценти збігаються у питаннях, що стосуються організації дистанційного навчання (82%), розширенні доступу до інформаційних та мультимедійних ресурсів (63%), підвищенні ефективності комунікації з учнями та батьками (60%), професійному розвитку (60%), дещо менше респондентів зазначили про переваги у плані моніторингу прогресу учнів у реальному часі (38%), автоматизації оцінювання знань учнів (37%), організації спільних проектів з колегами та учнями онлайн (25%), використанні інструментів для спільного редагування документів (21%), створенні та використанні власних цифрових навчальних матеріалів (20%).

Створення педагогами власних сайтів, блогів та каналів робить освітній процес більш цікавим та інноваційним. Однак, за результатами опитування, лише 8% педагогів мають власний вебсайт чи блог, 17% розміщують напрацювання на

освітніх платформах, 35% публікують матеріали на сторінках шкільних соцмереж, а 50% взагалі не мають оприлюднених матеріалів. Це може свідчити як про низький рівень сформованої цифрової компетентності педагогів, так і про немотивованість вчителів до здійснення відповідної діяльності.

Чи маєте Ви оприлюднені власні електронні освітні ресурси?

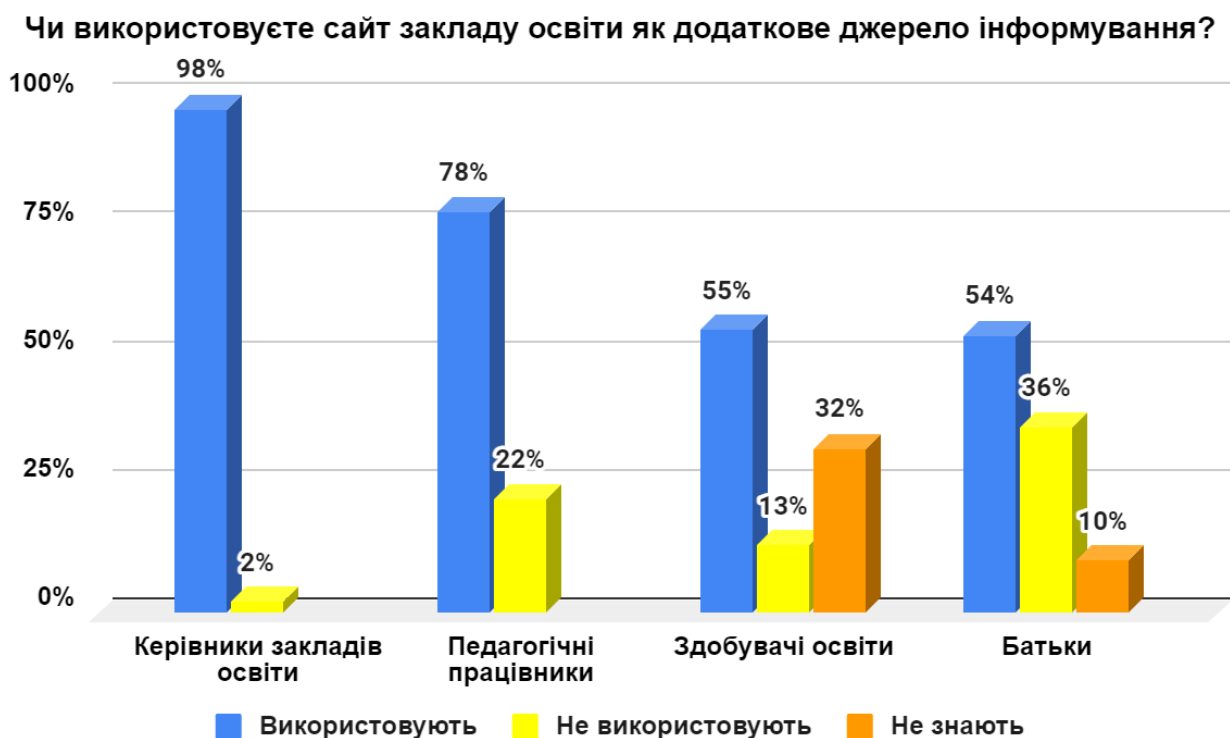
Цифровізація & комунікація

За результатами анкетування було визначено основні платформи, які використовуються для комунікації між закладом освіти, педагогами, батьками та учнями.

Керівники закладів освіти найчастіше використовують месенджери (96%), вебсайти закладів освіти (86%), соціальні мережі (81%) та електронну пошту (77%), тоді як інші засоби комунікації займають лише 3%. Педагогічні працівники також надають перевагу месенджерам (91%), але рівень використання електронної пошти (51%), соціальних мереж (58%) та вебсайтів закладів освіти (45%) у них дещо нижчий.

Батьки для взаємодії із закладом освіти найбільше використовують месенджери (80%), меншою мірою електронну пошту (23%), соціальні мережі (35%) та вебсайти закладів освіти (19%), а 5% зазначили використання інших платформ. Учні, у свою чергу, для спілкування з педагогами найчастіше використовують месенджери (76%), соціальні мережі (38%), електронну пошту (39%) та вебсайти закладів освіти (24%), тоді як інші платформи застосовуються лише у 9% випадків.

Результати дослідження показали, що вебсайт навчального закладу є інструментом комунікації, проте рівень його використання залежить від групи учасників освітнього процесу. Серед керівників закладів 98% активно користуються ресурсом, лише 2% не застосовують його у своїй діяльності. Педагогічні працівники також активно використовують сайт – 78%, тоді як 22% ним не користуються. Здобувачі освіти продемонстрували нижчий рівень залучення: 55% вибирають вебсайт як додаткове джерело інформації, 13% не користуються ним, а 32% взагалі нічого не знають про нього. Щодо батьків: 54% зазначили, що користуються сайтом, 36% – не користуються, а 10% не мають інформації про цей ресурс. Отримані дані свідчать про низький рівень інформованості здобувачів освіти та батьків щодо функцій та можливостей вебсайту закладу освіти, крім того, заклад не повною мірою використовує засоби вебсайту для того, щоб зробити його ефективним засобом комунікації між усіма учасниками освітнього процесу.

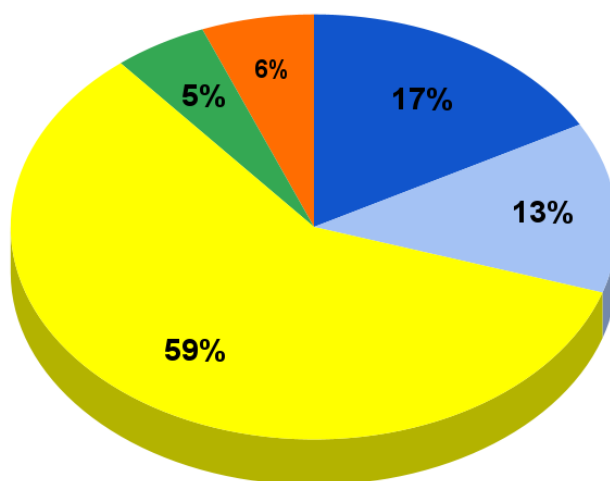

Згідно з вимогами статті 30 Закону України «Про освіту» заклади освіти формують відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність та оприлюднюють таку інформацію на своїх вебсайтах (у разі їх відсутності – на вебсайтах своїх засновників). Під час моніторингу з'ясовано, що 95 % закладів освіти мають власний вебсайт, у решти закладів (5%) вебсайти відсутні.

Також з'ясовано, що лише 17% закладів загальної середньої освіти дотримуються частин другої та третьої статті 30 Закону України «Про освіту» у повному обсязі. Уся необхідна інформація на вебсайтах цих закладів освіти

наявна, вчасно оновлюється та доповнюється. Крім того, на вебсайті оприлюднюється додаткова інформація про діяльність закладу освіти, доступна архітектура вебсайту спрощує роботу з ним та надає можливість для зворотного зв'язку від учасників освітнього процесу. Водночас, простежено, що 59% вебсайтів наповнені інформацією частково, на 13% сайтів відповідна інформація відсутня, близько 6% сайтів мають закритий доступ.

Наповнення інформацією вебсайтів закладів освіти

● Так ● Ні ● Частково ● Вебсайт відсутній ● Закритий доступ

Учасники освітнього процесу отримують різноманітну інформацію в електронному форматі. Педагогічні працівники найчастіше зазначають, що отримують інформацію про результати навчальних досягнень (34%) та навчальні матеріали (26%). Інформація про домашнє завдання становить 22%, розклад навчальних занять — 12%, а інші аспекти — 5%. Здобувачі освіти повідомляють, що найчастіше отримують інформацію про домашнє завдання (38%) та розклад навчальних занять (19%). Інформація про результати навчальних досягнень і навчальні матеріали є рівноцінною (по 15%), критерії оцінювання зазначають 8%, а іншу інформацію — 5%. Батьки найчастіше отримують інформацію про домашнє завдання (40%). Інформація про результати навчальних досягнень становить 18%, навчальні матеріали — 15%, розклад навчальних занять — 14%, критерії оцінювання — 8%. Водночас 5% батьків зізнаються, що їм нічого не відомо про цей формат. Ці результати демонструють, яка саме інформація доступна різним групам учасників освітнього процесу через електронні ресурси, що може слугувати базою для аналізу ефективності системи комунікації та її вдосконалення.

Цифрові технології значно вплинули на освітній процес, зробивши його доступнішим, інтерактивнішим і персоналізованим. Однак їх вплив учні та батьки оцінюють по-різному.

Для здобувачів освіти ключові переваги включають:

- доступ до навчальних матеріалів, статей, відео та інших ресурсів в інтернеті – 71%.
- легкість у онлайн-спілкуванні з однокласниками та вчителями – 53%;
- використання інтерактивних платформ і додатків – 33%;
- розвиток цифрових навичок – 32%;
- спільна робота над проєктами через онлайн-платформи – 27%;
- участь у віртуальних конкурсах, олімпіадах – 27%;
- можливість проводити дослідження та аналіз даних – 22%;
- використання планувальників і органайзерів для управління часом – 16%;

Для батьків цифрові технології відкрили такі можливості:

- оперативний доступ до інформації про успішність і відвідуваність дитини – 55%;
- отримання повідомлень від школи через електронну пошту чи месенджери – 42%;
- можливість онлайн-навчання дитини у разі хвороби чи інших обставин – 41%;
- доступ до додаткових освітніх ресурсів – 19%;
- можливості для професійного розвитку – 8%.

Водночас, 16% батьків вважають, що технології не внесли суттєвих змін у освітній процес, залишивши його на попередньому рівні.

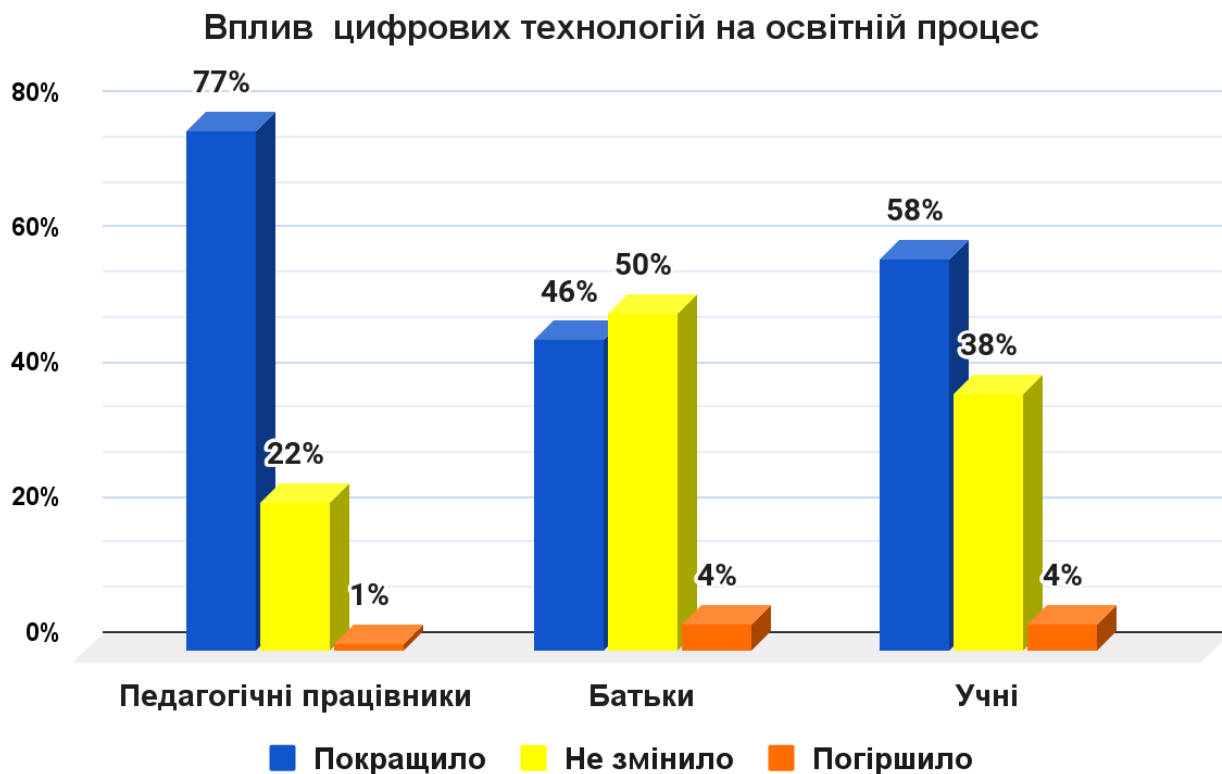
Результати анкетування керівників закладів освіти показали наступне: 49% респондентів оцінили вплив цифрових технологій на ефективність управлінських процесів як значний, 51% вказали на частковий вплив. Це свідчить про те, що більшість керівників визнають користь цифрових технологій, проте ступінь їх впливу може залежати від рівня впровадження та використання.

За результатами опитування педагогічних працівників, 77% вважають, що впровадження цифрових технологій позитивно впливає на взаємодію з учнями. Водночас 22% респондентів не помітили змін, а 1% зауважили погіршення.

Щодо оцінки впливу цифрових технологій на успішність у навчанні:

- 46% батьків і 58% учнів відзначають покращення;
- 50% батьків і 38% учнів вказали, що змін не відбулося;
- 4% як батьків, так і учнів відзначають погіршення.

У загальному, простежуються позитивні тенденції щодо впливу цифрових технологій на взаємодію учасників освітнього процесу.

ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Управлінські рішення щодо цифровізації управлінських процесів у закладі загальної середньої освіти

За результатами опитування серед керівників закладів освіти 92% вказали, що проводили аналіз ефективності та можливості впровадження цифровізації управлінських процесів, у той час як 8% не використовували такий аналіз.

Крім того, 88% керівників закладів освіти прийняли рішення щодо цифровізації управлінських процесів у своєму закладі, а 12% не приймали таких рішень. Серед опитаних педагогічних працівників 58% були ознайомлені з цим рішенням, 20% взяли участь у його обговоренні, 9% знають про таке рішення, але не були з ним ознайомлені, 12% не мали інформації про це рішення, а 1% відповіли, що таке рішення не приймалося в закладі.

Серед здобувачів освіти: 39% брали участь в опитуванні щодо потреби у використанні цифрових інструментів під час освітнього процесу, 19% не брали участі, а 42% взагалі про це не знали.

Водночас, 45% батьків знали про опитування, яке стосувалося можливостей організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій у закладі, де навчається їхня дитина. 17% відповіли, що не знали про таке опитування, а 38% взагалі не були обізнані щодо таких можливостей. Підвищення рівня цифровізації в закладах освіти сприймається переважно позитивно, хоча ставлення до нього відрізняється серед керівників та педагогів.

Серед керівників 87% вважають, що цифровізація покращує управлінські процеси, тоді як 13% залишаються невпевненими в цьому. Педагоги оцінюють цифровізацію як інструмент, що покращує не лише управлінські, а й освітні процеси: так вважають 66%. Водночас, 8% педагогів не впевнені у її позитивному впливі, а 26% висловили негативне ставлення до впливу цифровізації освітнього процесу.

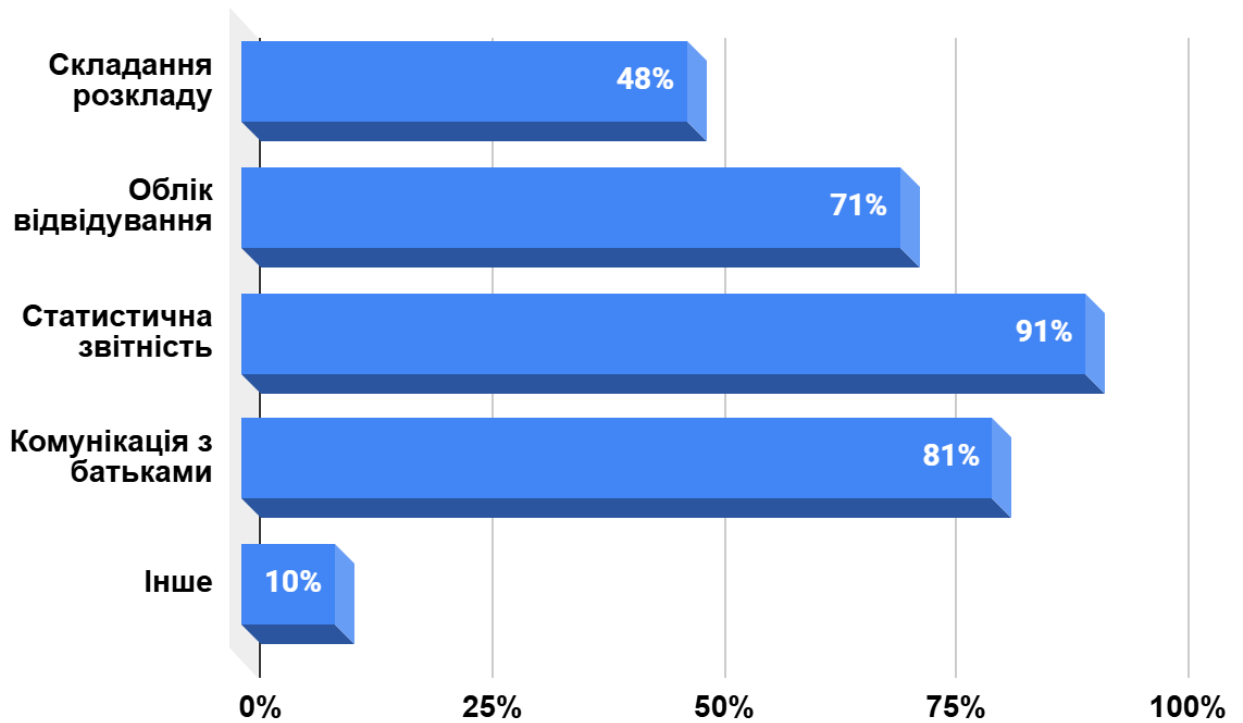
Вплив цифровізації на планування роботи, звітності, контролю та ведення ділової документації в закладі

Цифровізація управлінських процесів у закладах освіти надає значні можливості для оптимізації діяльності, пов'язаної із організацією освітнього процесу в закладі освіти. Відповідно, керівники закладів освіти ключовими перевагами вважають:

- зменшення паперової бюрократії – 61%;
- підвищення якості управлінських процесів – 77%;
- прозорість процесів -78%;
- полегшення комунікації – 82%.

За результатами досліджень щодо автоматизації управлінських процесів у закладах освіти керівники відзначили, що основними напрямками, на які впливає цифровізація, є: складання розкладу (48%), облік відвідування (71%), статистична звітність (91%), зв'язок з батьками (81%) та інші завдання (10%). Ці дані підтверджують, що автоматизація суттєво полегшує планування, моніторинг, звітність та взаємодію, сприяючи підвищенню ефективності роботи освітніх закладів та забезпечуючи якісний управлінський процес.

Які управлінські процеси автоматизовані у Вашому закладі?

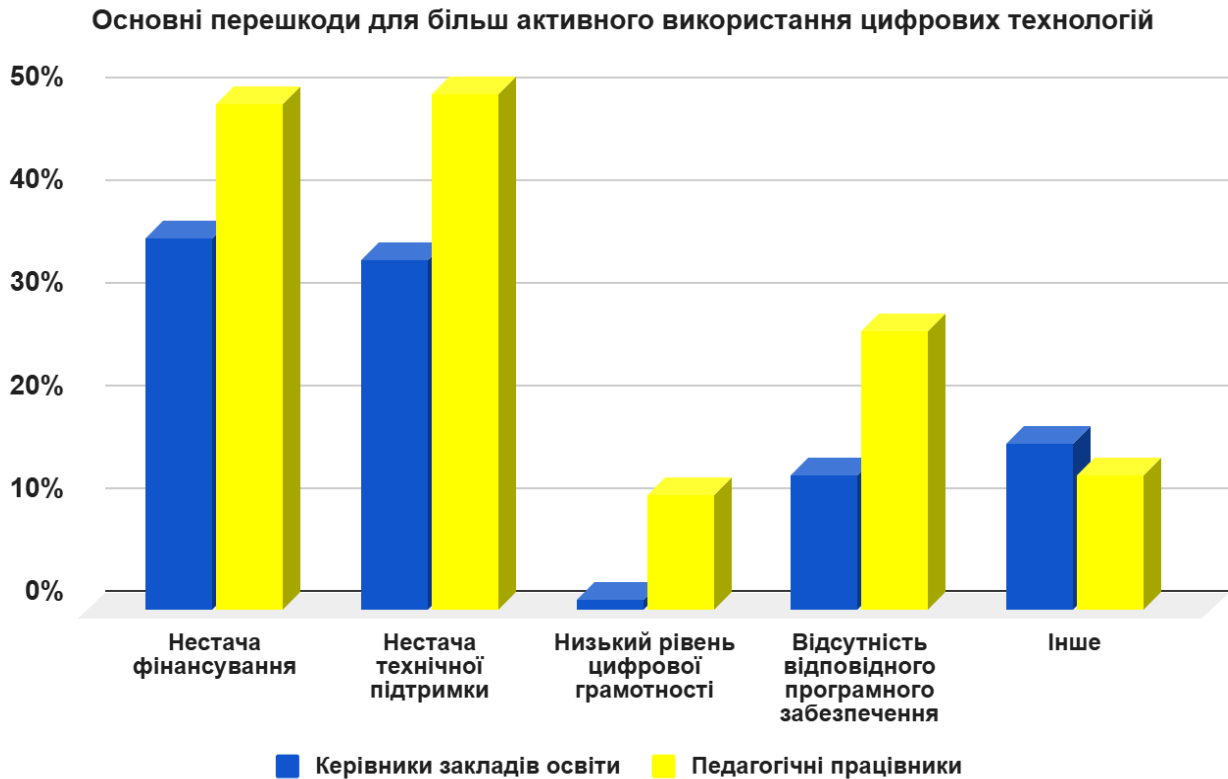

У ході інтерв'ювання керівників закладів освіти з'ясовано, що в усіх закладах загальної середньої освіти електронний документообіг здійснюється лише для надання фінансової звітності, адміністративної інформації та частково державної статистичної звітності у ІТС «ДІСО», ІСУО, ПАК «АІКОМ». У жодному із закладів загальної середньої освіти, що потрапили до вибірки дослідження, ведення внутрішнього електронного документообігу не здійснюється. За словами керівників закладів загальної середньої освіти, в електронному форматі ведуться накази, протоколи засідань педагогічної ради, атестаційні листи, звіти, річний план, освітні програми тощо, в поодиноких випадках – алфавітна книга. Усі документи дублюються у паперовому вигляді.

Перешкоди на шляху активному впровадженню цифрових технологій

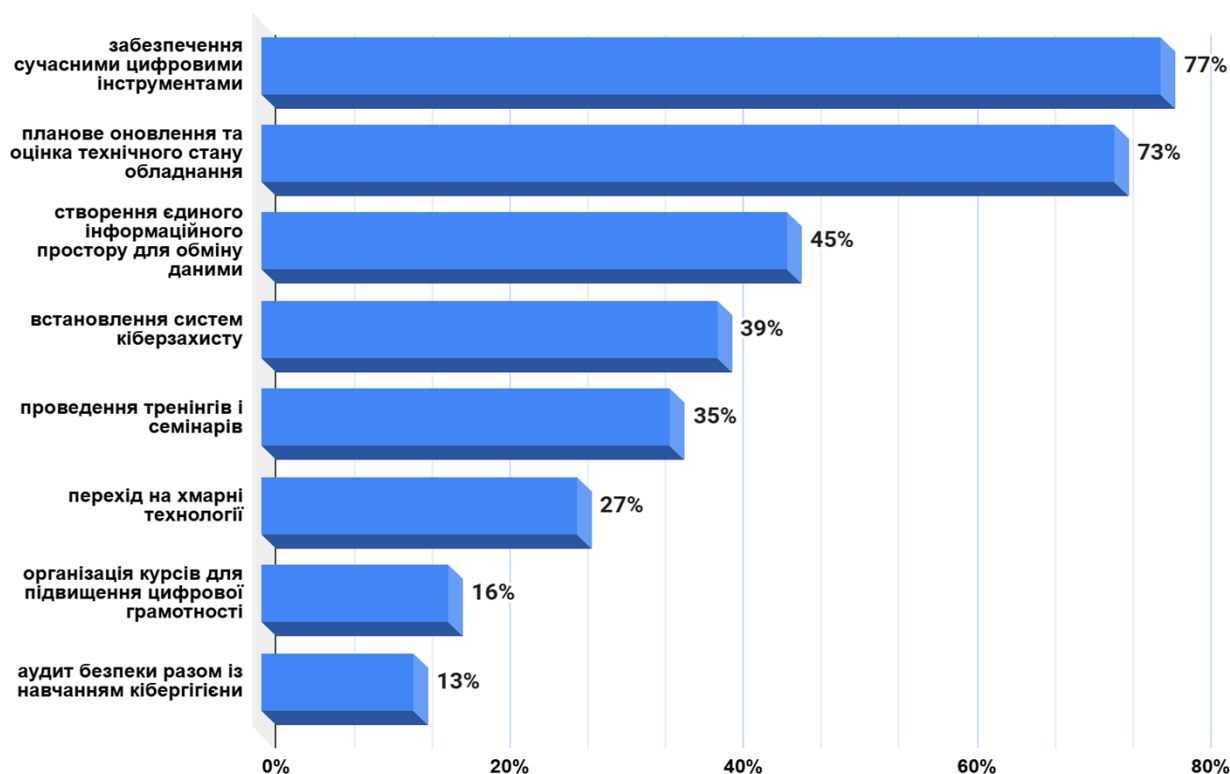
Керівники закладів освіти та педагогічні працівники зазначають низку перешкод, що заважають активному впровадженню цифрових технологій в освітній процес. Основними з них є такі: нестача фінансування (36% керівників і 49% педагогічних працівників) та технічної підтримки (34% керівників і 50% педагогічних працівників). Також серед названих проблем: низький рівень цифрової грамотності (1% керівників і 11% педагогічних працівників) та відсутність відповідного програмного забезпечення (13% керівників і 27% педагогічних працівників). Крім того, 16% керівників та 13% педагогічних працівників називають інші причини, що ускладнюють використання цифрових технологій. Визначені респондентами

перешкоди є типовими та вимагають консолідації зусиль усіх зацікавлених сторін для їхнього подолання.

Керівники закладів освіти визначили ключові заходи для подолання перешкод у впровадженні цифрових технологій: забезпечення сучасними цифровими інструментами (77%), планове оновлення та оцінка технічного стану обладнання (73%), створення єдиного інформаційного простору для обміну даними (45%), встановлення систем кіберзахисту (39%), проведення тренінгів і семінарів (35%), перехід на хмарні технології (27%), організація курсів для підвищення цифрової грамотності (16%) та аудит безпеки разом із навчанням з кібергігієни (13%).

Ключові заходи для подолання перешкод у впровадженні цифрових технологій

Для покращення та підтримки роботи з цифровими технологіями педагогічні працівники, батьки та учні виокремили різні потреби. Педагоги зазначили, що найбільше потребують сучасного обладнання (68%), фінансової підтримки (46%), технічної підтримки (43%), а також інструментів для інтерактивного навчання (34%) та навчальних матеріалів і тренінгів (37%). Менш затребуваними є доступ до цифрових ресурсів (22%), індивідуальні консультації та менторство (8%), зворотній зв'язок і оцінювання (7%), колегіальна підтримка (6%). Лише 4% педагогів зазначили, що не потребують допомоги.

Батьки зазначають, що для них першочерговою потребою є надання просвітницько-консультаційної підтримки, зокрема: практичні заняття чи майстер-класи для освоєння цифрових інструментів (28%), індивідуальні консультації (22%), батьківські форуми та спільноти (19%), а також підтримка в освоєнні нових інструментів (15%) і доступ до спеціалізованих ресурсів (13%). 21% батьків зацікавлені в онлайн-курсах, вебінарах та семінарах, тоді як 12% вважають важливими рекомендації з безпеки. Водночас, 30% батьків зазначили, що не потребують допомоги.

Діти найбільше потребують доступу до онлайн-платформ, інструментів і програм, які можуть допомогти у навчанні (42%), а також до сучасного обладнання (37%). Важливими для них є індивідуальні консультації або допомога вчителів (27%), додаткові уроки з цифрових технологій (26%), учнівські форуми

та спільноти (22%). Також вони відзначили потребу у рекомендаціях щодо безпеки в інтернеті (18%) та регулярному зворотному зв'язку від вчителів щодо використання цифрових технологій у навчанні (16%). Водночас, 26% дітей заявили, що не потребують допомоги.

Успішність цифровізації освіти залежить від системного підходу, чіткої координації та взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Особливу роль у цьому процесі відіграє кадровий потенціал – професіонали, які впроваджують сучасні цифрові технології в навчання та управління.

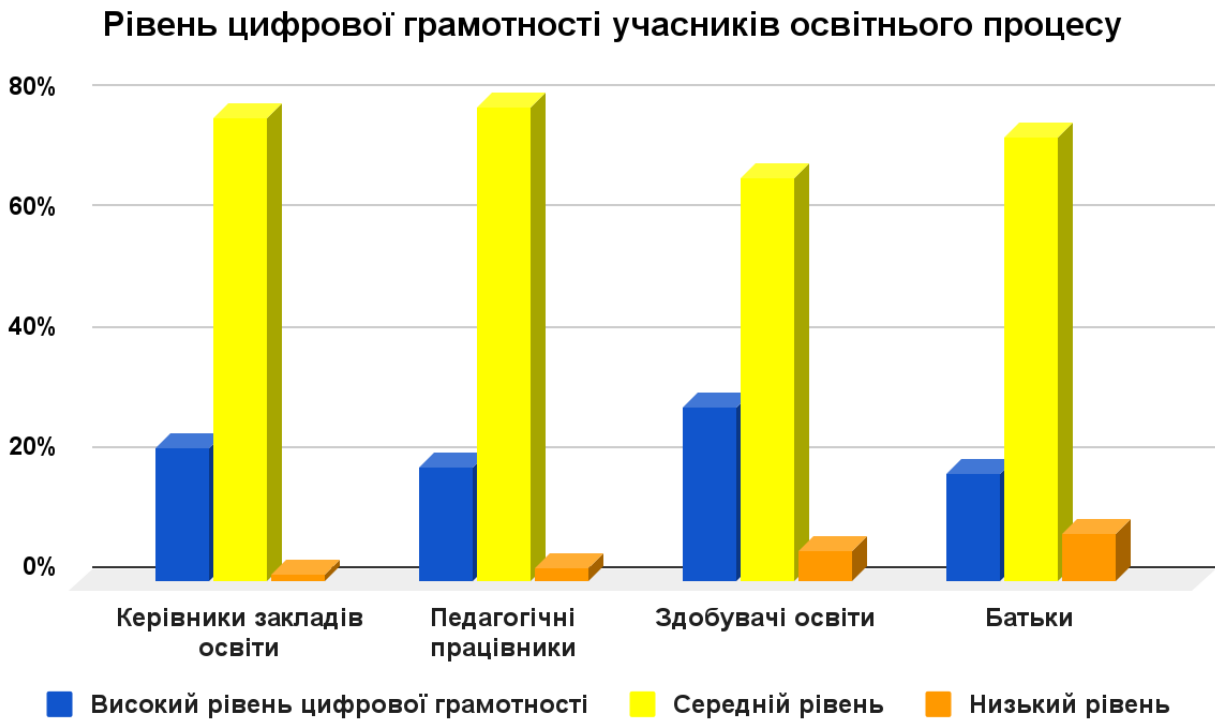
Дослідження включало оцінку рівня цифрової грамотності учнів, батьків, вчителів та керівників закладів освіти. Ця оцінка виявила як сильні сторони, так і аспекти, що потребують удосконалення.

Результати анкетування учасників освітнього процесу наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Рівень цифрової грамотності	Керівники закладів освіти	Педагогічні працівники	Здобувачі освіти	Батьки
Високий рівень цифрової грамотності	22%	19%	29%	18%
Середній рівень	77%	79%	67%	74%
Низький рівень	1%	2%	5%	8%

Отримані дані показують, що більшість респондентів оцінюють свої цифрові навички на середньому рівні, найвищі показники серед учнів і керівників. Проте є потреба в подальшому підвищенні рівня цифрової грамотності, зокрема, про це зазначають педагоги та батьки, що сприятиме покращенню якості освіти та успішному впровадженню цифрових технологій у освітній процес.

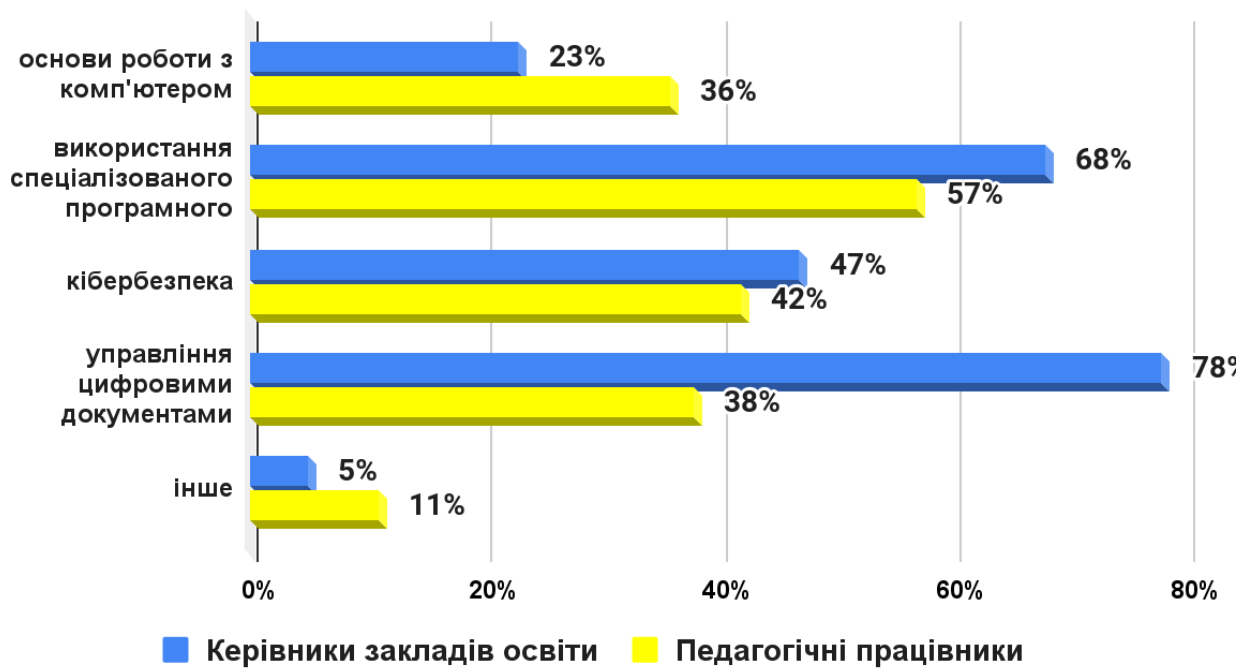
Водночас, результати анкетування свідчать, що протягом останніх трьох років, зріс рівень залученості керівників і педагогічних працівників до навчань, які сприяють підвищенню рівня використання цифрових технологій. Серед керівників 87% брали участь у тренінгах і курсах, тоді як 13% не проходили подібного навчання. Педагогічні працівники демонструють схожий рівень активності: 83% відвідували тренінги, а 17% не брали участі.

Щодо корисності окремих видів навчань, пріоритети керівників та педагогів відрізняються:

- керівники закладів освіти вважають найбільш корисними: управління цифровими документами (78%), використання спеціалізованого програмного забезпечення (68%), кібербезпеку (47%), основи роботи з комп'ютером (23%), інші теми (5%).
- педагогічні працівники надають перевагу: використанню спеціалізованого програмного забезпечення (57%), основам роботи з комп'ютером (36%), кібербезпеці (42%), управлінню цифровими документами (38%), іншим темам (11%).

Ці результати вказують на те, що керівники зосереджені на ефективному використанні цифрових інструментів для управління, тоді як педагоги більше уваги приділяють практичним аспектам використання технологій в освітньому процесі.

Які види тренінгів/курсів з використання цифрових технологій Ви вважаєте найбільш корисними?

ВИСНОВКИ

II цикл проведеного дослідження дав можливість відстежити тенденції щодо цифровізації управлінських процесів у закладах загальної середньої освіти Рівненської області, визначити чинники, які впливають на рівень цифровізації управлінських процесів у закладах, з'ясувати наскільки ефективним з точки зору учасників освітнього процесу є впровадження цифрових технологій, яким чином захищені персональні дані учасників освітнього процесу, зокрема, здобувачів освіти, чи повною мірою використовуються цифрові технології для забезпечення інформаційної відкритості закладу, відповідно до законодавства.

За результатами дослідження виокремлено як позитивні тенденції, так і ті аспекти, на які варто звернути увагу.

У загальному, більшість закладів освіти, зі слів респондентів, мають достатній рівень технічного оснащення, проте лише невелика частина з них відповідає вимогам сучасних стандартів. Деякі заклади освіти залишаються недостатньо оснащеними або взагалі не мають цифрових ресурсів. Це створює значні труднощі для якісної організації освітнього процесу, ускладнює взаємодію між педагогами та здобувачами освіти, особливо під час дистанційного чи змішаного навчання.

Педагогічні працівники здебільшого мають можливість користуватися наявним у закладі цифровим обладнанням під час уроків, найчастіше педагогами та керівниками закладів зокрема використовуються комп'ютери, ноутбуки та смартфони. Щодо здобувачів освіти, то, за результатами опитування, у закладі під час уроків вони найчастіше користуються смартфонами, проте зазначено, що в домашніх умовах відсутні відповідні технічні засоби та стабільне інтернет-з'єднання, що ускладнює навчання в дистанційному або змішаному форматах. Крім того, на нестабільний інтернет-зв'язок та низьку швидкість інтернету в закладах освіти зауважують педагогічні працівники. Це вказує на певні розбіжності між офіційними оцінками та реальними умовами роботи. Ця проблема простежувалася й в ході I циклу дослідження.

У процесі моніторингу з'ясовано, що з метою створення безпечних умов роботи в інтернет-мережі, у закладах освіти застосовуються контент-фільтри. Це стверджує половина керівників закладів освіти. Проте, зі слів інших респондентів, функціонування таких контент-фільтрів є частковим, використовується не на всіх пристроях, крім того, більшість опитаних учасників освітнього процесу з числа дітей не має достатньої інформації про їх наявність.

Результати опитування вказують на недостатню увагу до навчання з питань захисту даних у закладах освіти, безпеки в Інтернет-мережі зокрема. У ході дослідження виявлена невідповідність у відповідях щодо проведення педагогами

занять з питань інтернет-безпеки та участі здобувачів освіти в них. Крім того, відповідне навчання з безпеки в інтернет-мережі пройшло менше третини керівників закладів освіти.

З'ясовано, що цифрові інструменти активно використовуються в управлінських й освітніх процесах, проте впровадження LMS, CRM систем та освітніх мобільних додатків відбувається лише в поодиноких випадках. Упродовж дослідження простежено позитивну тенденцію щодо обізнаності більшості учасників освітнього процесу з числа керівників, педагогів та учнів з алгоритмом дій у випадку порушення захисту персональних даних. Проте більшість батьків такою інформацією не володіє.

Під час дослідження акцентувалась увага на ефективності використання цифрових сервісів. Це, в основному, стосувалось електронного журналу/щоденника. Більшість педагогів та батьків вважають використання даного сервісу ефективним та важливим, зокрема, для відстеження успішності здобувачів освіти, налагодження постійного зворотного зв'язку. Проте третина учнів вважають його використання не потрібним. Вимагає покращення, зі слів респондентів, робота щодо удосконалення інструкцій з використання електронних сервісів та надання доступної та достатньої інформації/матеріалів щодо особливостей їх використання. Крім того, майже третина батьків вказує на невчасне оновлення інформації на даному сервісі.

II цикл дослідження вкотре підтвердив, що рівень використання інструментів для створення власних цифрових навчальних матеріалів педагогами залишається низьким. Тобто актуальним залишається підвищення рівня цифрової грамотності педагогів та їхньої мотивації щодо використання цифрових технологій.

Як основний засіб комунікації між учасниками освітнього процесу на даний час залишаються месенджери. Менш поширеним у цьому плані є використання вебсайтів закладів освіти, хоч вони наявні практично у всіх закладах. Відповіді батьків та учнів вказують на низький рівень інформованості респондентів про можливості вебсайтів як інструментів комунікації, забезпечення їх регулярного оновлення та поліпшення зручності у використанні. Крім того, лише частина вебсайтів відповідає вимогам законодавства щодо публікації актуальної та необхідної інформації.

Більшість педагогів і керівників закладів освіти підтверджують позитивний вплив цифрових технологій на управлінські процеси та взаємодію в освітньому процесі. Водночас, використання цифрових технологій на рівні внутрішнього документообігу та повна автоматизація управлінських процесів все ще залишається обмеженою: більшість документів продовжують дублювати у паперовій формі.

У ході дослідження виокремлено ряд чинників, які впливають на рівень цифровізації та є певними перешкодами. Це зокрема: нестача фінансування та технічної підтримки, низький рівень цифрової грамотності учасників освітнього процесу та відсутність необхідного програмного забезпечення.

Зауважимо, що педагоги, батьки та учні мають різні потреби та вбачають різні перешкоди щодо використання цифрових технологій. Педагоги найбільше потребують сучасного обладнання, фінансової та технічної підтримки, інструментів для інтерактивного навчання, а також навчальних матеріалів і навчальних тренінгів. Батьки вказують на важливість просвітницької допомоги, зокрема, через практичні заняття та консультації, а учні відзначають потребу в доступі до онлайн-платформ та сучасного обладнання для навчання.

У підсумку, II цикл моніторингу стану впровадження цифрових технологій в управлінську діяльність дав можливість проаналізувати дане питання з точки зору ефективності, доцільності, практичності використання цифрових технологій. Крім того, допоміг виокремити ті проблеми, які мають постійний характер, а також окреслити ті питання, які варто буде глибше опрацювати у ході III циклу моніторингу.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Засновникам закладів освіти

1. Продовжити забезпечення утримання й розвиток закладів освіти, їхньої матеріально-технічної бази для впровадження цифрових технологій, відповідно до вимог державних стандартів та до частини третьої статті 37 Закону України “Про повну загальну середню освіту”, зокрема, в частині оновлення та осучаснення наявної матеріально-технічної бази.

2. Постійно тримати на контролі питання щодо забезпечення відповідної швидкості інтернету інтернет-провайдерами, за якої можлива якісна організація дистанційного, змішаного навчання та використання інтерактивних технологій у ході освітньої діяльності.

3. Сприяти забезпеченню закладів освіти системою захисту на комп’ютерних пристроях та мережі, зокрема, придбанню та встановленню надійних контент-фільтрів, брандмауерів, сучасних антивірусних програм.

4. Забезпечити виконання пункту 3 статті 37 Закону України “Про повну загальну середню освіту” щодо оприлюднення всієї публічної інформації відповідно до вимог законів України, зокрема, проаналізувати розміщену на вебсайтах закладів освіти інформацію на предмет її відповідності вимогам статті 30 Закону України “Про освіту”.

5. Відповідно до абзацу 5 пункту 1 Загальних положень Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року №800 забезпечити підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти, зокрема, з питань цифрової грамотності.

6. Забезпечити координацію дій освітніх стейкхолдерів у громадах щодо створення умов для використання цифрових технологій в управлінських та освітніх процесах ЗЗСО відповідно до Концепції розвитку цифрових компетентностей, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р.

Керівникам закладів загальної середньої освіти

1. Проаналізувати рівень забезпечення закладу освіти комп’ютерною технікою, необхідною для реалізації освітньої програми та для виконання вимог державних стандартів, а також стан наявної комп’ютерної техніки. У разі виявлення потреб, порушити клопотання перед засновником щодо фінансування в частині забезпечення/оновлення необхідним матеріально-технічним обладнанням для впровадження цифрових технологій на рівні, достатньому для виконання вимог державних стандартів.

2. Поручити клопотання перед засновником закладу освіти щодо фінансування придбання надійних контент-фільтрів, брендмауерів, сучасних антивірусних програм для встановлення на комп'ютерних пристроях закладу освіти з метою забезпечення пристроїв від небезпечного та небажаного контенту.

3. Сприяти участі педагогічних працівників, зокрема керівництва закладу освіти, у заходах, пов'язаних із підвищенням рівня цифрової грамотності, за потреби, поручити клопотання перед засновником щодо фінансування проходження підвищення кваліфікації педагогічними працівниками з питань використання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій в освітньому процесі.

4. Забезпечити дієвість, актуальність вебсайту закладу освіти та доступність до нього учасників освітнього процесу, увідповіднити наявну на вебсайті інформацію вимогам статті 30 Закону України «Про освіту».

5. Провести інформаційну роботу серед учасників освітнього процесу щодо можливостей використання вебсайту як інструменту комунікації.

6. Провести заходи з учасниками освітнього процесу із залученням відповідних спеціалістів щодо особливостей використання електронних сервісів (зокрема, електронних журналів/щоденників), удосконалити та зробити більш доступними інструкції з їх використання.

5. Спланувати та провести інформаційно-роз'яснювальну роботу з батьками з питань захисту персональних даних, безпеки в інтернет-мережі та ознайомити з алгоритмом дій у випадку виявлення порушень з цих питань.

6. Привести у відповідність до Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 08 серпня 2022 року № 707, електронний документообіг у закладі освіти.

7. Створити умови для застосування в освітньому процесі автоматизованих систем управління навчанням (LMS) та змістом навчання (CMS), а також освітніх мобільних додатків.

8. Систематично здійснювати інформування усіх учасників освітнього процесу щодо фактичного стану впровадження цифрових технологій в управлінські та освітні процеси закладу освіти.